

Fergusson College (Autonomous)

Pune

Learning Outcomes-Based Curriculum

for

M. A. – Marathi

With effect from June 2019

एम.ए.मराठी अभ्यासक्रम अध्ययनाची निष्पत्त (पदव्युत्तर) Programme Outcome

1	मराठी भाषा व वाङ्मय यांचे प्रगत ज्ञान झाले.
2	भाषाव्यवहार व साहित्यव्यवहार यांच्या परस्परसंबंधांचे आकलन झाले.
3	साहित्यकृती व भोवतालचा वाङ्मयीन व सामाजिक, सांस्कृतिक परस्परसंबंधांचे आकलन झाले.
4	विविध ऐतिहासिक परंपरा व समकालीन प्रवाह याबद्दलची जाणीव विकसित झाली .
5	वाङ्मयप्रकार, विशिष्ट कालखंड, लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्व यांच्या कलाकृतीशी असलेल्या संबंधांची जाणीव व त्यादृष्टीने अभ्यासाचीक्षमता विकसित झाली .
6	साहित्याभ्यासंदर्भात विवेच्य विषयांची आणि त्यांच्या प्रस्तुताप्रस्तुततेची जाण निर्माण होण्यास मदत झाली .व अशा विषयांच्या चीकीत्स्येची समज वाढली .
7	विशिष्ट कालखंडातील साहित्याच्या व्यासिबद्दल जाण निर्माण होण्यास मदत झाली व अशा व्याप्तीने अभ्यास करण्याची क्षमता वाढली .
8	लेखकाच्या समग्र 'लेखक' म्हणून करावयाच्या अभ्यासाची समज व क्षमता वाढली .
9	साहित्यकृतीच्या आणि साहित्यप्रकाराच्या तौलानिक अभ्यासाबाबत दिशा, व्याप्ती आणि मर्यादा यांची समाज वृद्धिंगत झाली .
10	विशिष्ट वाङ्मय प्रकारच्या स्वरूपाचे आकलन करण्याची तसेच या प्रकारातील कला कृतींचे यतार्थ मूल्यमापन करण्याची क्षमता प्राप्त झाली .
11	पुढील संशोधनासाठी आवश्यक असलेली क्षमता तसेच आवडीच्या विषयावर संशोधन करण्याची प्रेरणा निर्माण झाली.

PROGRAMME STRUCTURE :

Year	Course Code	Course Title	Credits
एम ए १	MAR4101	तौलनिक साहित्य	4
एम ए १	MAR4102	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	4
एम ए १	MAR4103	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	4
एम ए १	MAR4104	ग्रामीण साहित्य OR	4
एम ए १	MAR4105	व्यावहारिक मराठी	4
एम ए १	MAR4201	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	4
एम ए १	MAR4202	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	4
एम ए १	MAR4203	सामाजिक भाषाविज्ञान	4
एम ए १	MAR4204	दलित साहित्य	4
एम ए १	MAR4205	व्यावहारिक मराठी	4
एम ए २	MAR5301	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास	4
एम ए २	MAR5302	साहित्य समीक्षा	4
एम ए २	MAR5303	विशेष लेखकाचा अभ्यास	4
एम ए २	MAR5304	मराठी लोकसाहित्य	4
एम ए २	MAR5401	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास	4
एम ए २	MAR5402	साहित्य संशोधन	4
एम ए २	MAR5403	विशेष लेखकाचा अभ्यास	4
एम ए २	MAR5404	मराठी लोकसाहित्य	4

एम. ए. भाग १
तौलनिक साहित्य व आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

सत्र पहिले - तौलनिक साहित्य

वर्ग	Course code	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4101	तौलनिक साहित्य	१. तौलनिक साहित्य या संकल्पनेची तात्त्विक ओळख होते. २. विश्व साहित्य या संकल्पनेचा सविस्तर अभ्यास केला जातो. ३. भारतीय साहित्य किंवा राष्ट्रीय साहित्य या संकल्पनेचा सोदाहरण परिचय होतो. ४. तुलनात्मक दृष्टि विकसित झाल्यामुळे साहित्यकृतीची जाण समृद्ध होण्यास मदत होते. ५. एका साहित्यकृतीचा तौलनिक अभ्यास करताना सिद्धांतांचे प्रत्यक्ष उपयोजन करता येते.

सत्र दुसरे :आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

वर्ग	COURSE CODE	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4201	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	१. आंतरभारती या संकल्पनेची तात्त्विक ओळख होते. २. भारतातील सर्व भाषांमधील साहित्यातील प्रमुख प्रेरणांची ओळख होते. ३. भारतातील विविध लिपींचा परिचय होतो.. ४. भारतीय साहित्यातील समान मूल्यांचा परिचय होतो. ५. भारतीयता ही संकल्पना स्पष्ट होते.

एम. ए. भाग १
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

सत्र पहिले

वर्ग	Course code	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4102	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	मराठी भाषेचा उगम व विकास कसा झाला यांचा परिचय शिलालेख व ग्रंथ या आधारे होतो. वाङ्मयेतिहास या संकल्पनेची ओळख होते. मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक जीवन व वाङ्मय यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट होतो. महानुभाव संप्रदायाचे तत्त्वज्ञान व वाङ्मयाची ओळख होते. वारकरी संप्रदायाचे तत्त्वज्ञान व काव्यनिर्मितीचा परिचय होतो. संत एकनाथ व समकालीन जैन, मुस्लिम कवींच्या काव्याचा परिचय होतो.

सत्र दुसरे

वर्ग	Course code	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4202	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	संत तुकारामांच्या अभंग वाङ्मयाचे स्वरूप व महत्व याचे आकलन होते. समर्थ रामदास यांच्या विविध ग्रंथ संपदेची ओळख होते. प्रमुख पंडित कवींच्या काव्याची ओळख होते. शाहिरी काव्य या वाङ्मय प्रकारची ओळख होते. बखर गद्य या संकल्पनेची ओळख होते.

एम. ए. भाग १
भाषाविज्ञान

सत्र पहिले

वर्ग	COURSE CODE	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4103	भाषाविज्ञान (वर्णनात्मक)	भाषेचा शास्त्रीय दृष्टीकोनातून अभ्यास करण्याची पद्धत स्पष्ट होते. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान या अभ्यास शाखेचा परिचय होतो. वर्णनात्मक भाषाविज्ञानातील विविध संकल्पनांची ओळख होते. मराठी भाषेतील मुळाक्षरे त्यांचे उच्चारण आणि वर्गीकरण कसे केले जाते, हे स्पष्ट होते. मराठी भाषेतील स्वनिमविचार, पदिमविचार, वाक्यविचार, अर्थविचार यांचा शास्त्रीय दृष्टीने अभ्यास करण्याच्या पद्धतीचे आकलन होते.

सत्र दुसरे

वर्ग	COURSE CODE	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4203	भाषाविज्ञान (सामाजिक)	भाषेचा सामाजिक दृष्टीकोनातून अभ्यास करण्याच्या पद्धतीचे आकलन होते. समाजाभाषाविज्ञानातील सिद्धांत व त्याचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विकसित होते. समाजजीवनातील भाषाव्यवहार व भाषाभेद यांची साहित्यकृतीच्या माध्यमातून महिती होते. स्त्रियांच्या बोलीभाषाचे अध्ययन केले जाते. संस्कृती-तंत्रज्ञान, व्यवसायक्षेत्र, व्यापार, प्रसारमाध्यमे व भाषाबदल यांचा अभ्यास केला जातो.

एम. ए. भाग १
वैकल्पिक विषय – ग्रामीण आणि दलित साहित्य

सत्र पहिले - ग्रामीण साहित्य

वर्ग	COURSE CODE	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4104	ग्रामीण साहित्य	ग्रामीण साहित्याची संकल्पना व स्वरूप याचे आकलन होते. “सिद्धर कर म्हणते माती” या काव्यसंग्रहातील ग्रामीण जीवन व भाषा शैली याचा परिचय होतो. “आलोक” या कथासंग्रहातील अनुभव विश्व व भाषेची वैशिष्ट्ये यांचा परिचय होतो. “गोतावळा” या कादंबरीतील कृषी संस्कृतीचे चित्रण स्पष्ट होते. “भुईरिंगण” या ग्रामीण ललित लेख संग्रहाची वैशिष्ट्यपूर्णता स्पष्ट होते. “आमदार सौभाग्यवती” या नाटकातील व्यक्तीरेखाचा संघर्ष स्पष्ट होतो.

सत्र दुसरे – दलित साहित्य

वर्ग	COURSE CODE	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4204	दलित साहित्य	दलित साहित्याची संकल्पना व स्वरूपाचे आकलन होते. “गावकुसाबाहेराच्या कविता” या काव्यसंग्रहातील अनुभव विश्व व भाषेच्या वैशिष्ट्यांचे आकलन होते. “चौथी भिंत” या कथासंग्रहातील व्यक्तीरेखा, जीवन चित्रण व भाषाशैली यांचा परिचय होतो. “कोण म्हणताय टक्का दिलाय” या नाटकातील समाज-जीवन, व्यक्तीरेखा व नाट्यतंत्र यांची ओळख होते. “आठवणींचे पक्षी” या आत्मकथनाचे सामाजिक व वाङ्मयीन महत्व स्पष्ट होते.

एम. ए. भाग १
व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी

सत्र पहिले

वर्ग	Course code	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4105	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी	औपचारिक व अनौपचारिक भाषा व्यवहाराची ओळख होते. प्रमाण मराठी भाषेचे लेखन व मुद्रितशोधन कसे करावे याचा परिचय होतो. भाषांतर या संकल्पनेचे स्वरूप व उपयोजन कसे केले जाते याची ओळख होते. रुपांतरण या संकल्पनेचा परिचय व प्रचार याचे आकलन होते. संगणकीय तंत्रज्ञानाशी संबंधित युनिकोड, वर्ड-एक्सेल-पॉवरपॉइंट या घटकांचा परिचय होतो.

सत्र दुसरे

वर्ग	Course code	विषय	अध्ययन निष्पत्ती
एम. ए मराठी (प्रथम वर्ष)	MAR4205	व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी	संपादन कौशल्याचे स्वरूप व त्याचे उपयोजन याची माहिती होती. साहित्य प्रकार हि संकल्पना व विविध साहित्य प्रकारांची ओळख होते. ललित साहित्यचे रसग्रहण कसे करावे याची माहिती होते. चित्रपटेचे आकलन व रसग्रहण आकलन याची माहिती मिळते.

स्वायत्त एम. ए. भाग १ : मराठी अभ्यासक्रम
अभ्यासपत्रिका क्र. १ मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

विषयाची उद्दिष्ट्ये :

- १) वाङ्मयेतिहासाच्या संकल्पनेची चर्चा करणे.
- २) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील धार्मिक, सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक जीवनाची पार्श्वभूमी समजून घेणे,
- ३) वाङ्मयीन व सांस्कृतिक पर्यावरणाचा अनुबंध अभ्यासणे.
- ४) मध्ययुगीन धर्मसंप्रदायाचा परिचय करून देणे. मध्ययुगीन धर्मसंप्रदायातील कवी व काव्याचा अभ्यास करणे.
- ५) पंडिती काव्याचा परिचय करून देणे.
- ६) शाहिरी वाङ्मय पोवाडा, लावणी व बखर वाङ्मयाचा परिचय करून देणे.

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास प्रारंभ ते १६००

Course Code : MAR4102

सत्र पहिले : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास प्रारंभ ते १६०० : (चार श्रेयांक)

घटक १ : मराठी भाषा उगम आणि विकास

महाराष्ट्र भाषेचे स्वरूप आणि स्थित्यंतरे.

कोरीव लेख आणि इतर ग्रंथ यामधून आलेल्या मराठी वाङ्मयपरंपरेचा अभ्यास
मुकुंदराजाची काव्यनिर्मिती प्रेरणा आणि स्वरूप :

घटक २ : महानुभावांची वाङ्मयनिर्मिती प्रेरणा आणि स्वरूप

महानुभावांची वाङ्मयनिर्मिती ऐतिहासिक महत्त्व
महानुभावांची वाङ्मयनिर्मिती गद्य आणि पद्य
महानुभाव वाङ्मयाचे मराठी साहित्याला योगदान

घटक ३ : संतकाव्याच्या प्रेरणा आणि स्वरूप

संतांची वाङ्मयनिर्मिती ऐतिहासिक महत्त्व
संत कवी आणि कवियित्री : संतांची वाङ्मयनिर्मिती
(नामदेवाची संत प्रभावळ)
संत साहित्याचे मराठी साहित्याला योगदान

घटक ४ : संत एकनाथ आणि समकालीन साहित्यप्रवाहांच्या

काव्यनिर्मितीच्या प्रेरणा आणि स्वरूप

जैन साहित्याचे स्वरूप आणि प्रेरणा
मुस्लीम साहित्याचे स्वरूप
प्रेरणा आणि स्वरूप : ख्रिस्ती मराठी साहित्य

संदर्भ ग्रंथ -

१.	मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १, २, ३.	ल. रा. पांगारकर
२.	प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप	ह. श्री. शेणोलीकर
३.	पाच संत कवी	शं. गो. तुळपुळे
४.	मराठी वाङ्मयाची सद्यः स्थिती	डॉ. विद्यागौरी टिळक
५.	वारकरी संप्रदाय आणि संत साहित्य	शिवाजीराव मोहिते
६.	प्राचीन मराठी पंडिती काव्य	के. ना. वाटवे
७.	मन्हाटी लावणी	म. वा. धोंड
८.	मराठी बखर वाङ्मय	र. वि. हेरवाडकर
९.	बोलक्या दगडाची कहाणी	शं. गो. तुळपुळे
१०.	प्राचीन मराठी कोरीव लेख	शं. गो. तुळपुळे
११.	पाच भक्ती संप्रदाय	र. रा. गोसावी
१२.	मराठी शाहीर	स. मा. गर्गे

अभ्यासपत्रिका क्र. २ : भाषाविज्ञान - वर्णनात्मक आणि सामाजिक

विषयाची उद्दिष्टे:

- १) भाषाविज्ञान या ज्ञान शाखेचा परिचय होणे.
- २) वर्णनात्मक आणि सामाजिक भाषाविज्ञानाची अभ्यास पद्धती समजणे, वर्णनात्मक भाषाविज्ञानातील पायाभूत संकल्पना समजणे.
- ३) भाषा आणि समाज यांचा परस्पर संबंध अभ्यासणे.
- ४) समाज भाषाविज्ञानातील पायाभूत संकल्पना समजणे, मराठी भाषा व्यवहाराचे समाज भाषावैज्ञानिक दृष्ट्या आकलन करता येणे.

भाषाविज्ञान - वर्णनात्मक : सत्र पहिले

- अ) भाषेचे स्वरूप
- आ) स्वनविज्ञान, स्वनिम विन्यास
- इ) रूपिम विन्यास, वाक्यविन्यास
- ई) अर्थविचार

अभ्यासपत्रिका क्र. ३ : भाषाविज्ञान - सामाजिक : सत्र दुसरे

- अ) समाजभाषाविज्ञान : स्वरूप आणि व्याप्ती
- आ) भाषा, बोली आणि प्रकार
- इ) वर्गस्तर आणि भाषाभेद
- ई) तंत्रज्ञान आणि भाषाबदल

संदर्भ ग्रंथ -

१. ध्वनी विचार	डॉ. ना. गो कालेलकर
२. भाषा : इतिहास आणि संस्कृती	डॉ. ना. गो कालेलकर
३. भाषा आणि संस्कृती	डॉ. ना. गो कालेलकर
४. मराठीचा भाषिक अभ्यास	डॉ. मु. श्री. कानडे
५. भाषाविज्ञान वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक	संपा. स. ग. मालशे
६. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : स्वरूप आणि पद्धती	संपा. कल्याण काळे, अंजली सोमण
७. वैखरी	अशोक केळकर
८. समाजभाषा विज्ञान	रमेश वरखडे

अभ्यासपत्रिका क्र. ३ :

तौलनिक साहित्याभ्यास, भाषांतर मीमांसा

Course Code : MAR4101

सत्र पहिले : तौलनिक साहित्याभ्यास आणि भाषांतर मीमांसा

(चार श्रेयांक)

विषयाची उद्दिष्टे :

- १) तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप समजावून घेणे.
- २) साहित्याबाबत तौलनिक आणि समतोल दृष्टी विकसित करणे.
- ३) विश्वसाहित्य आणि भारतीय साहित्य या प्रमुख संकल्पना समजून घेणे.
- ४) “ भारतीयत्व” हि संकल्पना समजून घेणे.
- ५) आंतरभारतीय साहित्यातून प्रकट होणाऱ्या भारतीय संस्कृतीचा परिचय करून देणे.
- ६) राष्ट्रीय एकात्मता आणि इतर मानवी मूल्यांविषयी जाणीव निर्माण करणे.
- ७) विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेबरोबर भारतीय भाषा आणि साहित्याविषयीची रुची वाढवणे.

घटक : १

अ) तौलनिक साहित्य –संकल्पना व स्वरूप

- तुलना म्हणजे काय ? तुलनेचे सिद्धांत
- तौलनिक साहित्य : तत्वे, व्याख्या, वैशिष्ट्ये आणि व्याप्ती, आक्षेप आणि मर्यादा.
- तौलनिक साहित्य आणि संस्कृतीसन्मुखता.

घटक : २

आ) विश्व साहित्य –संकल्पना आणि स्वरूप

- व्याख्या, विविध मतमतांतरे.
- आक्षेप आणि मर्यादा.
- प्रभाव आणि प्रभव.

घटक : ३

इ) राष्ट्रीय / भारतीय साहित्य

- व्याख्या, विविध मतमतांतरे.
- आक्षेप आणि मर्यादा.
- प्रभाव आणि प्रभव.

घटक : ४

ई) तौलनिक साहित्याभ्यासासाठी कलाकृती

- बिंब प्रतिबिंब – डॉ. हेमा क्षीरसागर, क्षीरसागर प्रकाशन, पुणे

सत्र दुसरे : आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास (चार श्रेयांक)

Course Code : MAR4201

विषयाची उद्दिष्टे :

- १) आंतरभारती ही संकल्पना समजावून घेणे.
- २) समकालीन भारतीय साहित्याचा परिचय होणे.
- ३) संस्कृती आणि साहित्य यांचा अनुबंध अभ्यासणे.

घटक : १

अ) आंतरभारती संकल्पना

- देश म्हणजे काय, या संकल्पनेचा अभ्यास करणे.
- संस्कृती या संकल्पनेचा अभ्यास करणे.
- विविधतेत ऐकता या सूत्राचा अर्थ समजून घेणे.

घटक : २

आ) भाषा आणि लिपी

- भारतीय भाषाकुल संकल्पना स्थूल परिचय.
- भारतीय भाषांतील लिपींचा परिचय करून घेणे.

घटक : ३

इ) भारतीय साहित्य इतिहास

- भारतीय भाषांतील साहित्याच्या इतिहासाचा परिचय करून घेणे.
- भारतीय साहित्यातील प्रवृत्ती आणि प्रेरणा यांच्यातील साम्य अभ्यासणे.

घटक : ४

ई) आंतरभारती अभ्यासासाठी कलाकृती

- भारतीय व्यवहार कोश – विश्वनाथ दिनकर नरवणे, भाविसा प्रकाशन, पुणे.
- प्रातिनिधिक भारतीय कथा – साहित्य अकादमी.

अभ्यासपत्रिका क्र. ४ ग्रामीण साहित्य

Course Code : MAR4104

विषयाची उद्दिष्टे :

ग्रामीण साहित्य

- १) स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतरच्या कालखंडात ग्रामीण साहित्य निर्मितीची कारणे परंपरा समजून घेणे.
- २) ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप व कार्य यांची चिकित्सा करणे.
- ३) ग्रामीण साहित्यातील विविध वाङ्मय प्रकारांचा विकास कसा होत गेला याचे मूल्यमापन करणे.

दलित साहित्य

- ४) स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतरच्या कालखंडात दलित साहित्य निर्मितीची कारणे, परंपरा व या साहित्याने दिलेल्या आव्हानांचा अभ्यास करणे.
- ५) दलित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या वेदनांचे व विद्रोहाचे स्वरूप समजून घेणे.
- ६) दलित साहित्याने निर्माण केलेल्या विविध वाङ्मयीन प्रश्नांची चिकित्सा करणे.
- ७) दलित साहित्यातील विविध वाङ्मय प्रकारांचा परिचय करून घेणे.

ग्रामीण साहित्य : सत्र पहिले

घटक : चार श्रेयांक

अ) ग्रामीण साहित्य संकल्पना आणि स्वरूप

आ) कविता : सीझर कर म्हणते माती – कल्पना दुधाळ

इ) कथा : आलोक – आसाराम लोमटे, कादंबरी: गोतावळा - आनन्द यादव

उ) ललितगद्य : भुईरिंगणी – सदानंद देशमुख, नाटक: आमदार सौभाग्यवती - रा.रं.बोराडे

दलित साहित्य: सत्र दुसरे

Course Code : MAR4204

घटक : चार श्रेयांक

अ) दलित साहित्य संकल्पना आणि स्वरूप

आ) कवितासंग्रह : गाव कुसाबाहेरच्या कविता- वामन निंबाळकर

इ) कथासंग्रह : चौथी भित – उर्मिला पवार , नाटक : कोण म्हणतय टक्का दिला - संजय पवार

उ) आत्मकथन आणि आत्मचरित्रे : आठवणींचे पक्षी – प्र. ई. सोनकांबळे

संदर्भ ग्रंथ -

१. ग्रामीण साहित्य : प्रेरणा आणि प्रयोजन	श्रीराम गुंदेकर
२. ग्रामीण साहित्य	रा. रं. बोराडे
३. ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि समस्या	आनन्द यादव
४. ग्रामीण साहित्य एक चिंतन	द. ता. भोसले
५. ग्रामीण कथा	वासुदेव मुलाटे
६. ग्रामीण कविता	कैलास सार्वेकर
७. माती आणि मंथन	भास्कर चंदनशिव
८. भूमी आणि भूमिका	भास्कर चंदनशिव ग्रा
९. मीण साहित्य स्वरूप आणि शोध	डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले

किंवा

अभ्यासपत्रिका क्र. ४ व्यावहारिक मराठी

Course Code : MAR4105 and MAR4205

विषयाची उद्दिष्ट्ये:

- १) विविध स्तरातील भाषिक कौशल्ये व क्षमता विकसित करणे.
- २) भाषाव्यवहाराचे औपचारिक व अनौपचारिक क्षेत्रनिहाय स्वरूप समजावून देणे.
- ३) व्यक्तिमत्व विकासासाठी भाषिक कौशल्ये आत्मसात करणे.
- ४) प्रसारमाध्यमांचे स्वरूप व त्यासाठी भाषाव्यावहाराचे स्वरूप समजावून देणे.
- ५) वाङ्मयीन व्यवहार व प्रकाशन व्यवसायाचे स्वरूप समजावून देणे.
- ६) मराठीच्या प्रमाण भाषेचे लेखन व मुद्रित शोधन या संकल्पना समजावून प्रत्यक्ष उपयोजन करणे.
- ७) मुलाखत लेखनाची तंत्रे व कौशल्ये यांचा वापर करता येणे.
- ८) अर्जलेखन व पत्रलेखनाचा व्यावहारिक वापर करता येणे.
- ९) भाषांतर व अनुवाद प्रक्रिया यांची तात्त्विक व व्यावहारिक महिती देणे.
- १०) निवेदन कौशल्याची तात्त्विक व व्यावहारिक महिती देणे.
- ११) जनसंपर्क कौशल्याची आवश्यकता समजावणे व त्याच्या वापराची तंत्रे अंगीकृत करणे.
- १२) प्रसारमाध्यमांच्या स्वरूपाचे ज्ञान होणे, प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित करणे. (मुद्रित माध्यम, श्राव्य माध्यम आणि दृक श्राव्य माध्यम)

भाषिक कौशल्ये : सत्र पहिले

घटक : चार श्रेयांक

- अ) मुद्रित शोधन : लेखनविषयक नियम, विरामचिन्हे, मुद्रितशोधन खुणा, उपयोजन
- आ) भाषांतर : संकल्पना, व्याख्या, प्रकार, उपयोजन
- इ) रूपांतरण : संकल्पना, व्याख्या, साहित्याप्रकारांतर्गत होणारे रूपांतर
- ई) संगणकीय तंत्रज्ञान : युनिकोड, वर्ड-एक्सेल-पॉवरपॉइंट,

अभ्यासपत्रिका क्र. १ : भाषिक कौशल्ये : सत्र दुसरे

घटक : चार श्रेयांक

- अ) संपादन कौशल्ये : भूमिका, संकल्पना, स्मरणिका, नियतकालिक, ग्रंथ संपादन
- आ) साहित्यप्रकारांची संकल्पना : कविता, कथा-कादंबरी, नाटक
- इ) रसग्रहण : संकल्पना, व्याख्या, कविता, कथा-कादंबरी, नाटक यांचे रसग्रहण
- ई) चित्रपट रसास्वाद : चित्रपट माध्यमाची ओळख, रसग्रहणाचे स्वरूप

संदर्भ ग्रंथ -

१. व्यावहारिक मराठी	पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी	डॉ. कल्याण काळे, पुणे
३. व्यावहारिक मराठी	स्नेहल तावरे
४. व्यावहारिक मराठी	लीला गोविलकर
५. व्यावहारिक मराठी	ल. रा. नासिराबादकर
६. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये	य. च. म. मु. विद्यापीठ नाशिक
७. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये	य. च. म. मु. विद्यापीठ नाशिक
८. संपादन : स्वरूप व कौशल्ये	य. च. म. मु. विद्यापीठ नाशिक
९. मुद्रित शोधन	वा. य. धायगुडे
१०. भाषांतर मीमांसा	कल्याण काळे, अंजली सोमण
११. साहित्यसंवाद	वि. श. चौगुले
१२. संवाद शास्त्र	श्रीपाद जोशी
१३. पाप्युलर रीतीपुस्तक	रामदास भटकळ
१४. अनुवाद स्वरूप और विवेचन	य. च. म. मु. विद्यापीठ नाशिक